

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 23 lipca 2020 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. w Z. na podstawie 114 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2020 r., poz. 53 ze zm.) oraz art. 194j ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (dz. U. poz.1222), po rozpatrzeniu wniosku Z. D. z dnia 17 VII 2020 roku odmówił prawa do przeliczenia świadczenia. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że emeryturę ustaloną na podstawie art. 24 ubezpieczonemu urodzonemu w (...) roku, który wcześniej pobrał emeryturę wymienioną na mocy art. 25 ust. 1b ustawy, na podstawie wniosku złożonego przed dniem 1 stycznia 2013 roku, ustala się ponownie od podstawy ustalonej z zastosowaniem art. 194 j czyli bez pomniejszania o sumę kwot pobranych emerytur. Emerytura wnioskodawczyni nie była pomniejszona o sumę kwot pobranych emerytur. Przepisy ustawy z 19 czerwca 2020 roku nie mają do niej zastosowania (decyzja – k. 138 plik I akt ZUS).

Odwołanie od w/w decyzji w dniu 21 sierpnia 2020 roku złożyła wnioskodawczyni wskazując, że czuje się pokrzywdzona wysokością swojej emerytury. Podjęła pracę w zakładach (...) i nadal pracuje. Wychowała troje dzieci, z czego jedno – szczególnej troski (odwołanie – k. 3).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania podtrzymując argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji nadto wskazując, iż wnioskodawczyni nie przedłożyła żadnych nowych dowodów ani nie wskazała okoliczności, które miałyby wpływ na wysokość emerytury (odpowiedź na odwołanie – k. 4).

W piśmie procesowym z dnia 21 czerwca 2021 roku pełnomocnik wnioskodawczyni wskazał, iż zaskarża decyzje z 23 lipca 2020 roku (...) z uwagi na nieprawidłowe wyliczenie wysokości świadczenia ubezpieczonej. Wniósł w związku z tym o załączenie wszelkich dokumentów oraz dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu finansów i rachunkowości na fakt prawidłowej wysokości emerytury. Odwołująca kwestionuje prawidłowości wyliczenia emerytury w związku kontynuacją zatrudnienia a także prawidłowość naliczenia kapitału początkowego w związku z urlopami wychowawczymi (pismo k.37-38).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Z. D. urodziła się (...) (okoliczność bezsporna).

Decyzją z dnia 19 grudnia 2007 roku przyznano jej prawo do emerytury od 13 listopada 2007 roku czyli od osiągnięcia wieku emerytalnego, na podstawie art. 29 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Do ustalenia jej wysokości, zgodnie z art. 15 ust. 6 ustawy wzięto pod uwagę podstawę wymiaru składek z 20 lat kalendarzowych ze wskaźnikiem podstawy wymiaru w wysokości 47,46%. Do ustalenia wysokości przyjęto 21 lat i 8 miesięcy okresów składkowych i 7 lat i 2 miesiące okresów nieskładkowych. Wysokość emerytury wyniosła 818,86 zł (decyzja k.108-109 plik III akt ZUS).

Na mocy decyzji z dnia 25 marca 2009 roku organ rentowy przeliczył wysokość emerytury odwołującej z uwzględnieniem minimalnego wynagrodzenia w j.g.u za okresy, za które brakowało danych dotyczących faktycznych zarobków wnioskodawczyni. Takie wynagrodzenie przyjęto za okres zatrudnienia w zakładach (...) od 3 sierpnia 1971 roku do 31 grudnia 1985 roku. Podstawę wymiaru składek ustalono na 48,97% a wysokość emerytury na kwotę 846,01 zł (decyzja k.136-137 plik III akt ZUS).

Decyzją z dnia 21 grudnia 2012 roku organ rentowy przyznał ubezpieczonej emeryturę na mocy art. 24 cytowanej ustawy. Jej wysokość wyniosła 1.173 zł i w związku z tym wypłata emerytury wcześniejszej jako świadczenia mniej korzystnego została zawieszona (decyzje k.11-14 plik II akt ZUS).

Decyzja ta była przedmiotem oceny sądowej (okoliczność bezsporna).

Wyrokiem z dnia 20 czerwca 2013 roku w sprawie VIII U 504/13 Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił odwołanie a wyrokiem z dnia 8 maja 2014 roku, w sprawie III AUa 1359/13 Sąd Apelacyjny w Łodzi oddalił apelację wnioskodawczyni (wyroki k.31-32 plik II akt ZUS).

W związku z kontynuacją zatrudnienia ZUS, kolejnymi decyzjami przeliczał wysokość emerytury wnioskodawczyni, w oparciu o treść art. 108 ustawy (decyzje k.164, k. 177 plik III akt ZUS, k.11, k.36, 38 itd. plik II akt ZUS).

Decyzjami z dnia 16 lipca 2020 roku i 20 stycznia 2021 roku doliczono składki należne za kolejne okresy (decyzje k. 135 i bez oznaczenia plik II akt ZUS).

W dniu 17 lipca 2020 roku ubezpieczona złożyła wniosek o przeliczenie emerytury. Wskazała, że gdy przechodziła na emeryturę miała niski wskaźnik przeliczeniowy. Niski wskaźnik miały również osoby urodzone w (...) roku. Poprosiła o sprawdzenie okresów przepracowanych od 2010 roku w zakładzie (...). Do wniosku nie załączono żadnych dokumentów (wniosek k.137 plik II akt ZUS).

Przy ustalaniu stanu faktycznego sąd pominął wniosek dowodowy pełnomocnika wnioskodawczyni o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu finansów i rachunkowości na fakt prawidłowej wysokości emerytury, na podstawie art. 235² § 1 pkt 5 kpc jako zmierzający jedynie do przedłużenia postępowania. Podkreślić należy, iż pełnomocnik wnioskodawczyni nie wskazał nie tylko żadnych konkretnych błędów popełnionych przez organ rentowy przy wyliczaniu emerytury odwołującej, ale nawet nie sformułował konkretnych zarzutów. Przeciwnie oświadczył na rozprawie, iż nie jest w stanie ich wskazać a wnioskodawczyni ma wątpliwości czy wszystko zostało prawidłowo naliczone.

Podkreślić należy, iż sąd rozpoznający odwołanie bada zaskarżoną decyzję w zakresie wskazanym przez stronę. Organem zobowiązanym do naliczenia świadczenia jest ZUS. Sąd spełnia jedynie funkcje kontrolne co oznacza, iż nie dokonuje ponownego obliczenia świadczenia a jedynie sprawdza i rozstrzyga zasadność postawionych zarzutów. W niniejszej sprawie strona poza ogólnikowymi uwagami dotyczącymi wysokości emerytury nie przedstawiła żadnych zarzutów co do jej obliczenia. W związku z tym uwzględnienie wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego zmierzało jedynie do przedłużenia postępowania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie jako niezasadne podlega oddaleniu.

Na podstawie art. 114 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2021 r. poz. 291 t.j. z późn. zm.), w sprawie zakończonej prawomocną decyzją organ rentowy, na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, uchyla lub zmienia decyzję i ponownie ustala prawo do świadczeń lub ich wysokość, jeżeli:

- 1) po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono nowe okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość;
- 2) decyzja została wydana w wyniku przestępstwa;
- 3) dowody, na podstawie których ustalono istotne dla sprawy okoliczności faktyczne, okazały się fałszywe;
- 4) decyzja została wydana na skutek świadomego wprowadzenia w błąd organu rentowego przez osobę pobierającą świadczenie;
- 5) decyzja została wydana w oparciu o inną decyzję lub orzeczenie sądu, które zostało następnie uchylone, zmienione albo stwierdzono jego nieważność;
- 6) przyznanie świadczeń lub nieprawidłowe obliczenie ich wysokości nastąpiło na skutek błędu organu rentowego.

Z cytowanego przepisu wynika, iż warunkiem ponownego ustalenia prawa do świadczeń w kontekście pkt 1 jest uzyskanie nowych dowodów lub ujawnienie okoliczności, które istniały przed wydaniem decyzji, a nie były znane organowi w chwili orzekania i mają wpływ na prawo do tych świadczeń lub ich wysokość /por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 sierpnia 1999 r., II UKN 231/99 - OSNAPiUS 2000 nr 19 poz. 734; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2003 r. III UZP 5/03 - OSNAPiUS rok 2003, Nr 18, poz. 442/.

Zwrot "przedłożenie nowych dowodów" oznacza zgłoszenie każdego prawnie dopuszczalnego środka dowodowego, stanowiącego potwierdzenie okoliczności faktycznych istniejących przed wydaniem decyzji, a mających wpływ na powstanie prawa do świadczenia lub jego wysokość. Natomiast użyte w art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej pojęcie "ujawnienie okoliczności" oznacza powołanie się na fakty dotyczące ogółu wymagań formalnych i materialnych związanych z ustaleniem przez organ rentowy prawa do świadczenia lub wysokości świadczenia. Są to określone w przepisach prawa materialnego fakty warunkujące powstanie prawa do świadczenia lub jego wysokości np. staż pracy, wiek, niezdolność do pracy, ale także uchybienia przez organ rentowy normom prawa procesowego lub materialnego, wpływające potencjalnie na dokonanie ustaleń w sposób niezgodny z ukształtowaną z mocy prawa sytuacją prawną osoby zainteresowanej (tak m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 3 lutego 2014 r., I UK 322/13, LEX nr 1444596 oraz Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 11 grudnia 2015 r., III AUa 1087/15, LEX nr 1979499).

Z kolei w kontekście pkt 6 powoływanego przepisu przesłanką ponownego ustalenia uprawnień są również okoliczności, które powinny być znane organowi rentowemu przy dołożeniu minimum staranności, które jednak na skutek błędu organu rentowego lub przeoczenia nie zostały uwzględnione przed wydaniem decyzji (J. K., Ponowne, s. 26; wyr. SN z 12.1.2001 r., II UK 182/00, OSNAPiUS 2002, Nr 17, poz. 419; wyr. SN z 28.1.2004 r., II UK 228/03, OSNP 2004, Nr 19, poz. 341; wyr. SN z 23.11.2004 r., I UK 15/04, OSNP 2005, Nr 11, poz. 161; wyr. SN z 21.9.2010 r., III UK 94/09, L.; post. SN z 5.11.2009 r., II UK 87/09, L.). Chodzi o sytuacje, w których doszło do wydania decyzji organu rentowego nieuwzględniającej bądź błędnie uwzględniającej te okoliczności (istniejące przed wydaniem decyzji), które wpłynęły na wadliwe nabycie prawa do świadczenia lub przyczyniły się do nieuzasadnionej odmowy przyznania świadczeń ubezpieczeniowych w określonej wysokości (K. Antonów, Ustawa, komentarz do art. 114).

Pojęcie błędu organu rentowego, w znaczeniu przepisu art. 114 ust. 1 pkt 6 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, obejmuje takie sytuacje, w których organ rentowy miał podstawy do przyznania świadczenia, lecz z przyczyn leżących po jego stronie tego nie uczynił. Może to wynikać z zaniedbania tego organu, ale także może to być każda obiektywna wadliwość decyzji (teoria tzw. obiektywnej błędności decyzji), niezależnie od tego, czy jest ona skutkiem zaniedbania, pomyłki, celowego działania organu rentowego, czy też rezultatem niewłaściwych działań pracodawców albo wadliwej techniki legislacyjnej i w konsekwencji niejednoznaczności stanowionych przepisów. Pojęcie to obejmuje również niedopełnienie przez organ rentowy obowiązku działania z urzędu na korzyść osób uprawnionych do świadczeń emerytalno-rentowych. /III AUa 1471/19 - wyrok SA Wrocław z dnia 04-03-2020/ Za błąd organu uznaje się każdą obiektywną wadliwość niezależnie od tego czy jest ona skutkiem zaniedbania, pomyłki czy też np. wadliwej legislacji./Wyrok SA w Szczecinie z dnia 2 kwietnia 2020 r III AUa 604/19, LEX nr 3049596/

Mając to na uwadze generalnie wskazać należy, iż celem ponownego ustalenia w trybie art. 114 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jest ponowne rozstrzygnięcie o uprawnieniach, które powstały ex lege przed wydaniem weryfikowanej decyzji emerytalno-rentowej. Uzasadnieniem dla ponowienia postępowania zakończonych prawomocną decyzją organu rentowego, wyznaczającym jego cel, jest niezgodność zawartego w niej rozstrzygnięcia z ukształtowaną ex lege sytuacją prawną zainteresowanego, powstałą np. na skutek popełnionych przez organ rentowy uchybień normom prawa materialnego, czy procesowego. W kolejnym postępowaniu organ rentowy dąży więc do ustalenia, czy popełnione uchybienia lub przedłożone dowody albo ujawnione fakty mają wpływ na zmianę dokonanych wcześniej ustaleń. Bezpośrednim celem ponownego postępowania jest rozstrzygnięcie o uprawnieniach zainteresowanego według stanu faktycznego z chwili wydania weryfikowanej decyzji rentowej. Ponowne ustalenie prawa w trybie art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej stanowi zatem nadzwyczajną kontynuację poprzedniego postępowania przed organem rentowym, zmierzając do podważenia jego

decyzji wówczas, gdy uprawomocniła się ona wskutek upływu terminu odwołania. /Wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 21 sierpnia 2019 r. III AUa 1092/18/

Mając powyższe na uwadze należy podkreślić, że skoro przedmiotowe postępowanie zostało wszczęte w oparciu o wnioski z art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, to obowiązkiem organu rentowego a następnie Sądu orzekającego, była w pierwszej kolejności ocena, czy wystąpiły określone w tym przepisie przesłanki umożliwiające merytoryczne rozpoznanie wniosku.

Należało zatem ustalić i ocenić, czy względnie popełnione uchybienia lub przedłożone dowody albo ujawnione fakty mają wpływ na zmianę dokonanych wcześniej ustaleń i poprzednio wydanej decyzji. Ocena, że przesłanki te nie były spełnione (wnioskodawca nie przedłożył nowych dowodów ani nie ujawnił okoliczności istniejących przed wydaniem tej decyzji, które miały wpływ na prawo do świadczeń, nie miały miejsca uchybienia organu rzutuujące naprawo lub wysokość świadczenia) powinna prowadzić do odmowy ponownego ustalenia świadczenia przez organ rentowy oraz **oddalenia odwołania** przez Sąd, bez potrzeby merytorycznego zbadania wysokości świadczenia przysługującego ubezpieczonej. Bez spełnienia przesłanek formalnych wniosku z art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, prowadzenie postępowania dotyczącego merytorycznej oceny wysokości świadczenia, jest bezcelowe i bezprzedmiotowe.

W niniejszej sprawie nie zgłoszono takich dowodów, nie wskazano okoliczności czy błędów – co skutkowało oddaleniem odwołania.

Dodatkowo wskazać należy, iż wniosek inicjujący wydanie decyzji nie spełniał nawet formalnych wymogów wniosku bowiem nie został podpisany przez ubezpieczoną. Ponieważ jednak organ rentowy wydał decyzję a wnioskodawczyni złożyła stosowne i formalnie poprawne odwołanie sąd zbadał merytorycznie sprawę. Podkreślić przy tym należy, iż wnioskodawczyni nie złożyła żadnych nowych dowodów ani nie przedstawiła nowych okoliczności. Kwestia doliczania kolejnych okresów podlegania ubezpieczeniom była bowiem przedmiotem licznych decyzji organu rentowego. Odwołująca nie wskazała żadnego konkretnego błędu popełnionego przez ZUS. Podała jedynie, że jej emerytura jest zbyt niska a przecież pracowała całe życie i wychowała trójkę dzieci Porównała się także do kobiet z rocznika 1953, chociaż sama urodziła się w (...) roku.

Pierwszy z argumentów nie poddaje się merytorycznej ocenie sądu jako mający charakter niekonkretny i emocjonalny. Kolejne dotyczące okresów ubezpieczenia były przedmiotem kolejnych decyzji organu rentowego i jeśli wnioskodawczyni uważała, że naliczenie świadczenia odbyło się nieprawidłowo winna zaskarżyć takie decyzje. W zakresie zaś rocznika 1953 – to wskazać należy za organem rentowym, iż art. 194 j cytowanej ustawy nie ma zastosowania do ubezpieczonej bowiem jej emerytura nigdy nie była pomniejszona o wypłacone świadczenia a zatem nie mogła także podlegać przeliczeniu.

Mając powyższe na uwadze odwołanie, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., podlegało oddaleniu.

W punkcie 2 sentencji wyroku Sąd orzekł o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawcy przez pełnomocnika z urzędu. Sąd uwzględniając nakład pracy pełnomocnika z urzędu orzekł na podstawie § 15 ust. 2 w zw. z § 4 ust. 2 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 68) podwyższając należne koszty o podatek VAT.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi wnioskodawczyni PI.

9 XI 2021 roku.